

Foto: Fanny Heyman Rading

Tillgänglighet

Framkomligheten för barnvagn, rullator och rullstol längs Landborgspromenaden varierar.

Den södra sträckan, från Raus Kyrka till Kärran, är framkomlig utmed långa etapper eftersom promenaden här mestadels går längs gång- och cykelvägar. På några ställen finns trappor, brantare backar och grusade smala stigar.

Den norra sträckningen av promenaden, från Kärran till Sofiero slott, har flera trappor och backar. Trappornas ungefärliga placering finns utmarkerade i kartillustrationen som gula punkter.

24. Kärran

Kärran är den enda kvarstående resten av Helsingborgs slott. Det 35 meter höga försvarstornet uppfördes på 1310-talet. Men redan på 1100-talet fanns en rund tornborg i området. Platsen markeras med stenläggning framför Kärran.

Dagens utseende fick kärran vid en restaurering 1893–1894. Då hade byggnaden förfallit i närmare 200 år. Målet var att återge tornet sin medeltida skepnad.

25. Slottshagen

Här fanns under medeltiden den äldsta stadsbebyggelsen belägen innanför Helsingborgs slotts ringmur. Parken anlades i samband med den stora *Industri- och slöjdutställningen* år 1903. I nordöstra delen av Slottshagen begravdes offer för 1711 års pestepedemi.

26. Terrasstrapporna

Terrassen byggdes år 1903 efter ritningar av arkitekten Gustaf Améen. Konsul Oscar Trapp var den som föreslog och finansierade terrasbygget. Sedan Oscar II invigt terrasstrapporna, kallades de i folkmun helt följdriktigt Oscars Trapp.

27. Långvinkelsgatan

Långvinkelsgatan var ända fram till 1850-talet stadens enda infartsväg från öster. Bomgränden har fått sitt namn efter den tullbom som fanns här fram till 1800-talets början.

28. Öresundsparken

Parken som tillkom på privat initiativ år 1871 var till en början omgärdad av ett staket och man fick betala en liten entréavgift för att komma in.

I parken finns en rest av den vallgrav som på 1600-talet ingick

i befästningarna kring Helsingborgs Slott. Intill vallgraven finns den pittoreska "Utkiken", uppförd år 1877 i schweizerstil.

29. Hälsan

I ravinen rann tidigare Hälsobäcken med totalt sex stycken vattenkvarnar. Hälsövägen anlades år 1853 och kom då att ersätta den brantare och smalare Långvinkelsgatan som stadens infart från öster. I början av 1800-talet byggdes vid nuvarande Sofiakällan en brunnsalång och några paviljonger.

Efterhand utvecklades verksamheten till en kuranstalt med vårdshus. År 1889 upptäckte man den salinska källan (saltvatten), Nordens enda naturliga koksaltkälla, som döptes till Sofiakällan efter Oscar II:s drottning Sofia.

I parken finns en rest av den vallgrav som på 1600-talet ingick

30. Vikingsberg

Den pampiga villan i parken som byggdes 1875–76 är ritad av Mauritz Frohm och tydligt inspirerad av *Petit Trianon* i Versailles. År 1912 donerades parken och villan till Helsingborgs stad av Otto och Ida Banck.

31. Margaretaplatsen

Margaretaplatsen anlades år 1923 till minne av kronprinsessan Margareta som avled 1920, endast 38 år gammal. Hon var gift med den dåvarande kronprinsen, sedermera kung Gustaf VI Adolf. De bodde under somrarna på Sofiero. Vid källan finns en porträttmedaljong av kronprinsessan utförd av Carl Milles.

32. Villa Hevea

Det nuvarande vårdboendet Dunkerska huset är sammanbyggt med Henry Dunkers hem, den praktfulla Villa Hevea, som uppfördes 1923 med magnifik utsikt över Öresund.

33. Pålssjö mölla

I ravinen ligger Pålssjö mölla som uppfördes år 1824 av mjölnare Sven Andersson. Det är en av de sista vattenkvarnarna som finns kvar i nordvästra Skåne. Redan under 1600-talet fanns här en vattenmölla.

34. Pålssjö skog

Pålssjö skog är ett uppskattat strövområde. Skogen domineras av bok och ek. Flera av de mäktigaste träden är omkring 250 år gamla. Har du tur kan du se Helsingborgs kommunfågel stenknecken här.

35. Pålssjö Slott

På platsen för slottet låg redan på 1600-talet en byggnad som delvis förstördes under kriget mot Danmark 1676–1679.

Sitt nuvarande utseende, inspirerat av dansk barock, fick byggnaden omkring 1870. Till slottet leder den så kallade "mörka gången" – en avenboksalallé från mitten av 1700-talet.

36. Villa Thalassa

Längs promenaden på krönet norr om Pålssjö slott ligger en gammal patriciervilla, Villa Thalassa, som byggdes som privatbostad år 1903 åt kammarherren Georges von Dardel. Villan har sedan fungerat som vandrarhem och hotell.

37. Betesmarkerna

Öster om Villa Thalassa ligger flera mindre beteshagar. Sommardag betas markerna av får och nötkreatur. Att markerna betas av djur är viktigt för ett flertal hotade växter och djur. I äldre tid fanns flera torp som lydde under Pålssjö i området.

38. Pålssjö backar

Terrängen är backig och lövskogen, med vackra utsiktspunkter över sundet, blandas på vissa ställen upp med svarttall. Väster om vägen mellan Thalassa och Tinkarpsgården finns en mängd djupa gropar. Det är spår efter sandstensbrytning. I Landborgen finns också stenkol, som började brytas i slutet av 1500-talet, bland annat för att elda Kullens fyr.

39. Sofiero gård

Sofiero gård uppfördes år 1877 på beställning av Oscar II och drottning Sofia på Sofiero slott. Ladugården, som ritades av arkitekt Charles Emil Löfvenskiöld, restaurerades sommaren år 2011 för att återfå sin forna glans.

40. Sofiero slott

Hertigparet Oscar (sedemera kung Oscar II) och Sophia lät uppföra Sofiero slott som stod klart år 1866. Trädgården och parken fick sin nuvarande form efter att prinsparet Gustaf Adolf och Margareta övertagit Sofiero år 1905. Gustaf VI Adolf donerade anläggningen som sedan år 1973 ägs av Helsingborgs stad.

Ravinerna kring slottet har en av Europas finaste samlingar av rhododendron med fler än 400 olika arter och sorter.

Genom att följa de uppsatta vägvisarna och gångvägarna kan du njuta av Helsingborg lite grand från ovan!

Pelarhuset i Ramlösaravinen. Här intill finns också Järnkällan och Alkaliska källan.

Har du tur kan du få se ett rådjurskid på vingliga ben.

Spillkråkan är vår största hackspett.

Pålssjö Mölla intill Kinesiska murens fot, ett stenkast från Pålssjöbaden.

Hålnunneört, *Corydalis cava*, är en sällsynt växt i ädellövskog.

Stenknecken är Helsingborgs kommunfågel.

Möllebackens stubbamölla ligger inte långt från Hästmöllegränden.

Vikingsbergsparken med sina vackra miljöer, har en populär lekplats.

Jordbodalen omfamnar Gåsebäcken, med sin grönska.

Villa Thalassa ligger sagoligt vackert, med utsikt över Öresund.

Landborgspromenaden är skyltad och sammanfaller delvis med Skåneleden där bland andra Kulleleden och Öresundsleden ingår.

Foto: Charlotte Myrsk

Landborgspromenaden

Raus kyrka – Kärran – Sofiero

Helsingborgs ryggrad

HELSINGBORGS STAD
helsingborg.se

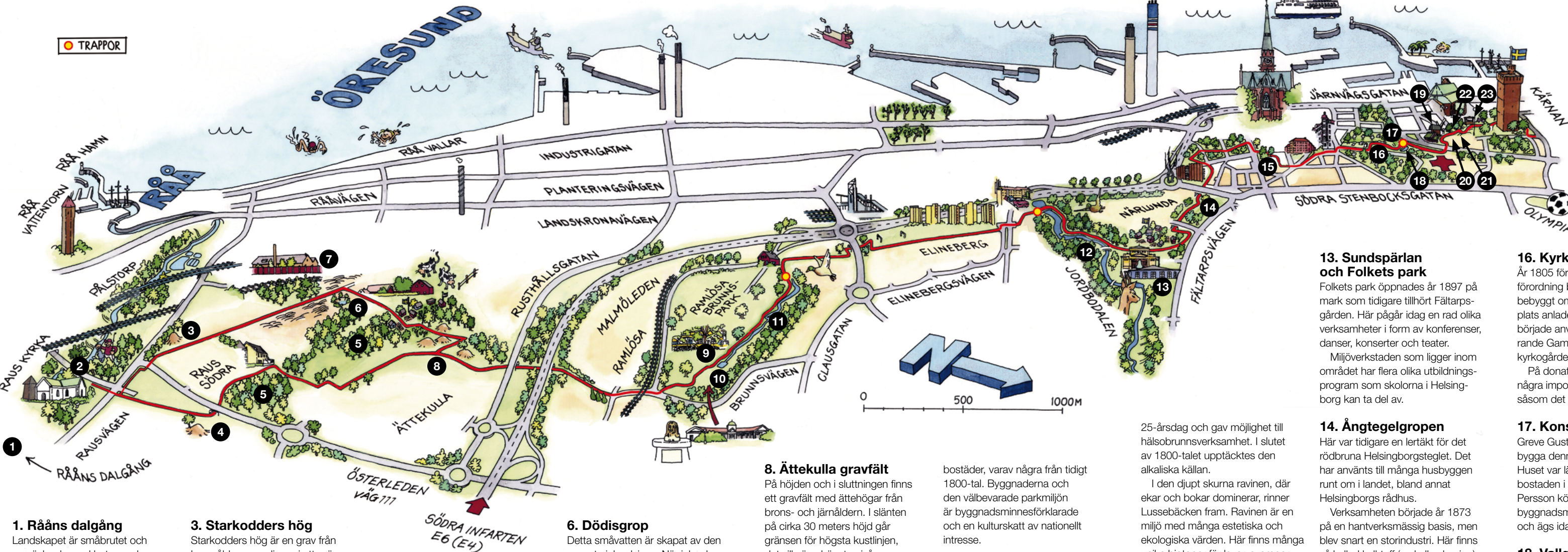
Raus Kyrka – Kärnan – Sofiero

Välkommen att upptäcka en vacker promenad fylld av variation och fantastiska utsiktspunkter.

Sträckan från Raus kyrka till Kärnan är ungefär åtta kilometer lång. Vid Raus kyrka har du dessutom möjlighet att vandra ut i Rååns dalgång med sitt omväxlande landskap av betesmarker, lövlundar, åkrar och våtmarker.

På promenaden in mot stadens centrala delar passerar flera natursköna områden såsom Ättekulla, Ramlösaravinen och Jordbodalen. Promenaden sträcker sig genom stadsdelen Söder och vidare till Kärnan.

Från Kärnan fortsätter vandringen norrut, genom vackra parker och skön natur – med den återkommande utsikten över staden och Öresund. Det välkända skogs- och naturområdet Pålsjö skog passerar innan promenaden slutar vid minst lika kända Sofiero slott i norr. Sträckan från Kärnan till Sofiero är cirka sex kilometer lång.

1. Rååns dalgång

Landskapet är småbrutet och omväxlande med betesmarker, lövlundar, våtmarker och åkrar. Det finns ett rikt växt- och djurliv. I ån finns bland annat havsöring. Området mellan Råå och Gantofta är skyddat som naturreservat.

2. Raus kyrka

Raus kyrka är uppförd i sandsten under 1100-talet. Den ligger mycket vackert strax ovan dalgångens kant med den terrasserade kyrkogården i slutningen ned mot Råå.

3. Starkodders hög

Starkodders hög är en grav från bronsåldern som ligger i ett grönområde i anslutning till radhusbebyggelsen i Raus södra.

4. Gröte hög

Gröte hög, även kallad Grythögen, är en större gravhögd från bronsåldern som ligger väl synlig på åkermarken strax öster om Österleden (väg 111) i höjd med Raus.

5. Ättekulla naturreservat

Växt- och djurlivet är intressant i det varierande landskapet med skogsdungar av ek och bok samt alkärr. Här finns exempelvis mindre hackspett och orkidén skogsknipprot. Vid Ättekulla skola finns ett område med drygt 100-åriga ekar och alar. Med lite tur kan man höra Helsingborgs kommunfågel stenkärrn i ekdungarna.

6. Dödisgröpp

Detta småvatten är skapat av den senaste inlandsisen. När inlandsisen smälte för cirka 15 000 år sedan lämnade den ett större isblock på platsen och ett vattenfylt hål bildades.

7. Raus Stenkärlsfabrik

Stenkärlsfabriken uppfördes år 1911 för tillverkning av bruksföremål för hushållsbruk av det tåliga och användbara saltglaserade stengodset.

8. Ättekulla gravfält

På höjden och i slutningen finns ett gravfält med ättehögar från brons- och järnåldern. I slätten på cirka 30 meters höjd går gränsen för högsta kustlinjen, det vill säga högsta nivån som havet en gång nått efter istiden.

9. Ramlösa brunnsgränd

Ramlösa brunnsgränd anlades under 1700-talet då rekreation, bad och brunnsdrickning kom på modet.

I parken finns ett flertal unika byggnader, bland annat det före detta lasarettet uppfört år 1836 efter Fredrik Bloms ritningar, det stora Brunnsshotellet från 1879, varmbadhuset och flera privat-

bostäder, varav några från tidigt 1800-tal. Byggnaderna och den välbevarade parkmiljön är byggnadsminnesförklarade och en kulturskatt av nationellt intresse.

10. Pelarhuset

I Ramlösaravinen östra del finns det karaktäristiska pelarhuset som stod färdigt 1921. Det uppfördes som ett "andra klassens" varmbadhus.

11. Ramlösa ravin

Mest känt är Ramlösa för sitt framläckande järnhaltiga vatten som silat genom sandsten. Källan invigdes år 1707 på Karl XII:s

25-årsdag och gav möjlighet till hälsobrunnsverksamhet. I slutet av 1800-talet upptäcktes den alkaliska källan.

I den djupt skurna ravinen, där ekar och bokar dominerar, rinner Lussebäcken fram. Ravinen är en miljö med många estetiska och ekologiska värden. Här finns många unika biotoper för lavar, svampar, insekter, fåglar och växter.

12. Jordbodalen

Här rinner Gåsebäcken som bidrar till en mycket vacker och värdefull naturmiljö i Helsingborg. Längs ravinen finns branta partier där den sedimentära berggrunden av sandsten kan beskådas.

Gärdsmygen sjunger intensivt på våren och ett stort murgrönbestand finns i östra delen.

13. Sundspärlan och Folkets park

Folkets park öppnades år 1897 på mark som tidigare tillhört Fältarpsgården. Här pågår idag en rad olika verksamheter i form av konferenser, danser, konserter och teater.

Miljöverkstaden som ligger inom området har flera olika utbildningsprogram som skolorna i Helsingborg kan ta del av.

14. Ångtegelgropen

Här var tidigare en lertäkt för det rödbruna Helsingborgsteglet. Det har använts till många husbyggen runt om i landet, bland annat Helsingborgs rådhus.

Verksamheten började år 1873 på en hantverksmässig basis, men blev snart en storindustri. Här finns så kallad kalktuff (en kalkavlagring) och 190 miljoner år gamla fossil av växter.

15. Gustav Adolfsskolan

Den mäktiga tegelbyggnaden på Landborgsbranten uppfördes mellan åren 1897 och 1900 efter Alfred Hellenströms ritningar.

Skolan var ursprungligen byggd för att ta emot 1 500 elever. Sedan år 2004 bedrivs annan verksamhet i lokalerna.

16. Kyrkogårdarna

År 1805 förbjöds genom en kunglig förordning begravninngar inom tätbebyggt område. En begravningsplats anlades vid Södergatan, som började användas år 1816 (nuvarande Gamla kyrkogården). Nya kyrkogården togs i bruk år 1880.

På donationskyrkogården finns några imponerande gravmonument, såsom det Banckska mauoleet.

17. Konsul Perssons villa

Greve Gustaf von Essen lät år 1848 bygga denna imponerande villa. Huset var länge den största privatbostaden i Helsingborg. Konsul Nils Persson köpte villan år 1883. Villan byggnadsminnesmärktes år 1967 och ägs idag av Helsingborgs stad.

18. Vallgravsrest

Det medeltida Helsingborgs slott omgärdades av en ringmur som under 1600-talet ersattes av befästningsanläggningar med bastioner och vallgravar. Endast ett par vallgravsrester finns kvar, som här vid Bergalidens vårdboende.

19. Möllebacken

På Möllebacken finns en väderkvarn, en stubbamölla. Den uppfördes troligen under 1700-talet,

på stranden söder om Bollbrolyckan (nuvarande Stadsparken).

Holmagården, en ryggåsstuga från Västra Karup och Klockaregården från Brunnby flyttades till Möllebacken år 1910 efter att ha funnits med på den stora Industri- och slöjdställningen i Slottshagen år 1903.

Landborgsslutningen har varit uppodlad sedan medeltiden och det finns rester av trädgårdar och gamla trädgårdsväxter samt en intressant vild flora och fauna. Just vid Möllebacken finns bland annat vildtulp och hästunga.

20. S:t Olai kyrka

Vid markarbeten i anslutning till det före detta handelsgymnasiets byggnad har en stor mängd gravar påträffats. Mycket tyder på att S:t Olai medeltida kyrka låg på den plats där skolbyggnaden uppfördes år 1868.

21. Dominikanerklostret

Här låg under 300 år, från mitten av 1200-talet till reformationen år 1536, dominikanerbrödernas klosterbyggnader och kyrka.

Läget för byggnaderna har markerats med gatsten på parkeringen. Här finns också en modell över hur klostret troligen såg ut.

22. Himmelriksgränden

Den branta Himmelriksgränden är en av de äldsta förbindelselederna mellan strandstaden och platåstaden. I dess övre del låg i gamla tider ett hospital för fattigt folk.

23. Rosenträdgården

Trädgården som är en barockinspirerad symmetriskt anlagd liten blomsterträdgård, med rosor och magnolior anlades mellan åren 1937 och 1939. Två utsiktspaviljonger med en mur emellan bildar ett bröstvärn mot väster.

Upptäck Landborgen!

Landborgen har en unik naturgeografisk och kulturhistorisk bakgrund. Den höjer sig mellan 20 och 40 meter över havet och är resultatet av landhöjningen efter inlandsisens avsmältning. Från Christinelund i norr, via stadskärnan, till Raus kyrka i söder, omfattar Landborgen flera olika miljöer.

Stora delar av Landborgen har aldrig bebyggts och utgör ett sammanhängande grönt band av skogsdungar, åkermark och parker. Längs Landborgens branter med sina genomskärande raviner finns ett koncentrat av Helsingborgs historia samlat.

Välkommen att vandra längs denna ståtliga geologiska formation som också är stadens kännetecken – Helsingborgs "rygggrad".

HELSEINGBORGS STAD

Kontaktcenter · Stortorget 17
Postadress SE-251 89 Helsingborg
Telefon 042-1050 00 · kontaktcenter@helsingborg.se
helsingborg.se

